

Sosiaaliturvan leikkausten vaikutus työssäkäyviin

Suomen sosiaalioikeudellinen seuran seminaari 26.11.

Jussi Tervola, tutkimuspäällikkö, THL

25.11.2025

Keskeiset muutokset työssäkäyvien tuloihin

- Suojaosien poisto työttömyysturvasta ja yleisestä asumistuesta (ja toimeentulotuesta)
 - Työttömyysturvan ja toimeentulotuen suojaosa on tukenut osa-aikatyön tekemistä ja satunnaista työntekoa
 - Asumistuen suojaosa on tukenut myös matalapalkkaista kokoaikatyötä
- Muut työttömyysturvan leikkaukset vaikuttavat osa-aikatyöllisiin (mm. lapsikorotusten poisto, työssäoloehto, omavastuupäivät, indeksijäädytykset, porrastus)
- Muut asumistuen leikkaukset vaikuttavat erityisesti osa-aikatyötä tekeviin (tason leikkaukset, erityisesti Helsingissä, omistusasujien tuen poisto)
- Verojen kevennykset (erityisesti 2026)

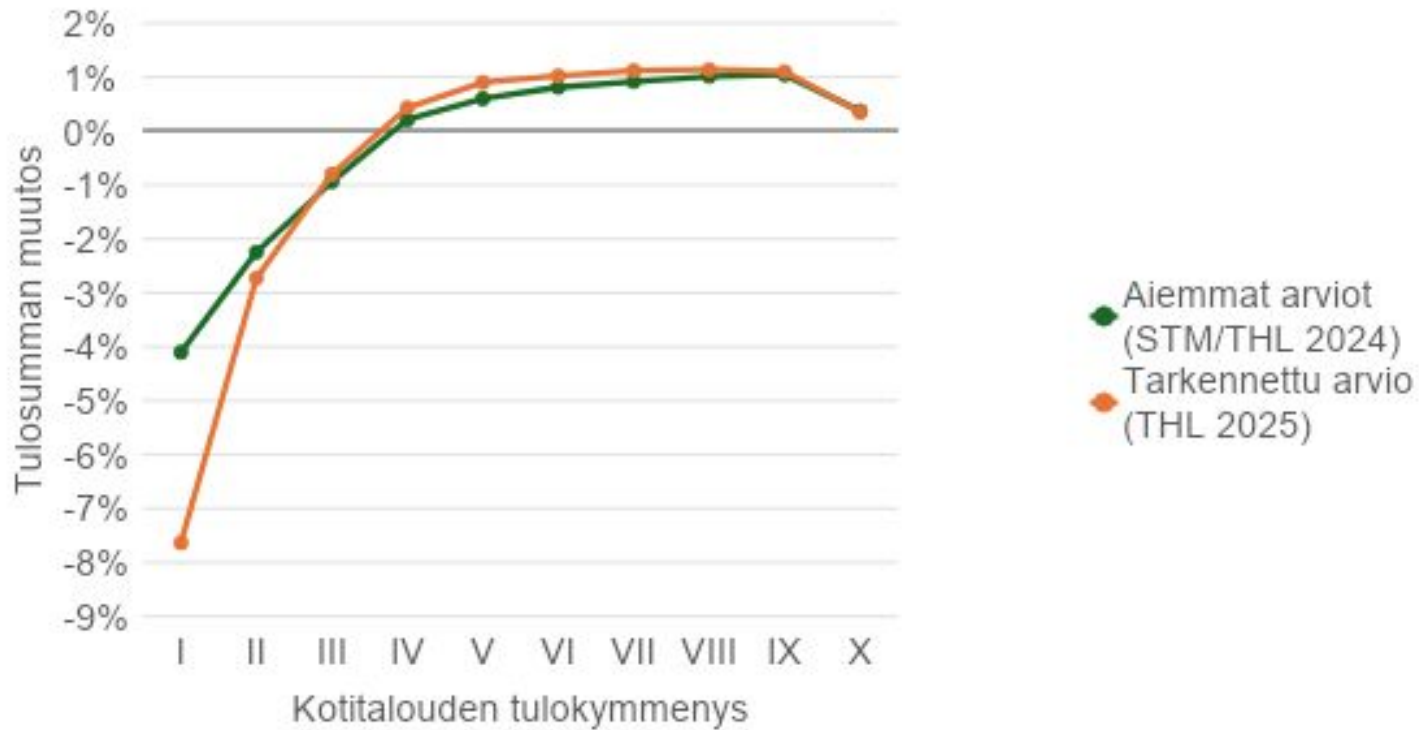
Arviointeja hallituskauden muutosten taloudellisesta yhteisvaikutuksista

- 2024 muutokset: STM (2023), Soste (2023), THL (2023)
- 2024-2025 muutokset: STM (2024), THL (2025)
- 2026 muutokset: VM (2025), STM (2025), THL (2025)

- Kaikissa on käytetty SISU-mikrosimulointimallia – käytännössä ainoa työkalu sosiaaliturva- ja verotusmuutosten yhteisvaikutusten arvioimiseen
- SISU-malli on ollut epätarkka tarveharkintaisten etuuksien arvioinnin osalta (erit. toimeentulotuki, yleinen asumistuki)

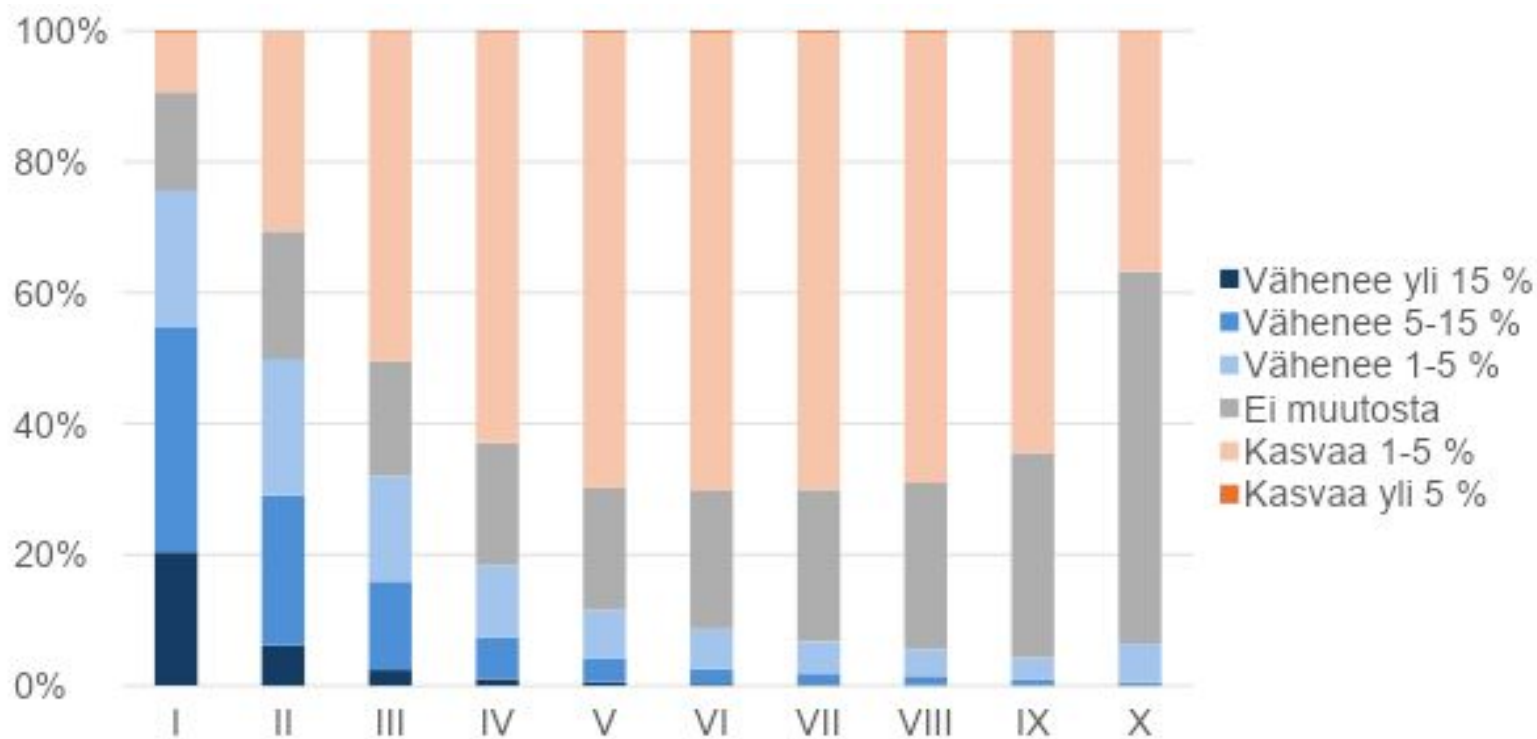

Aiemmissa arvioissa toimeentulotuen kompensoivaa vaikutusta on yliarvioitu

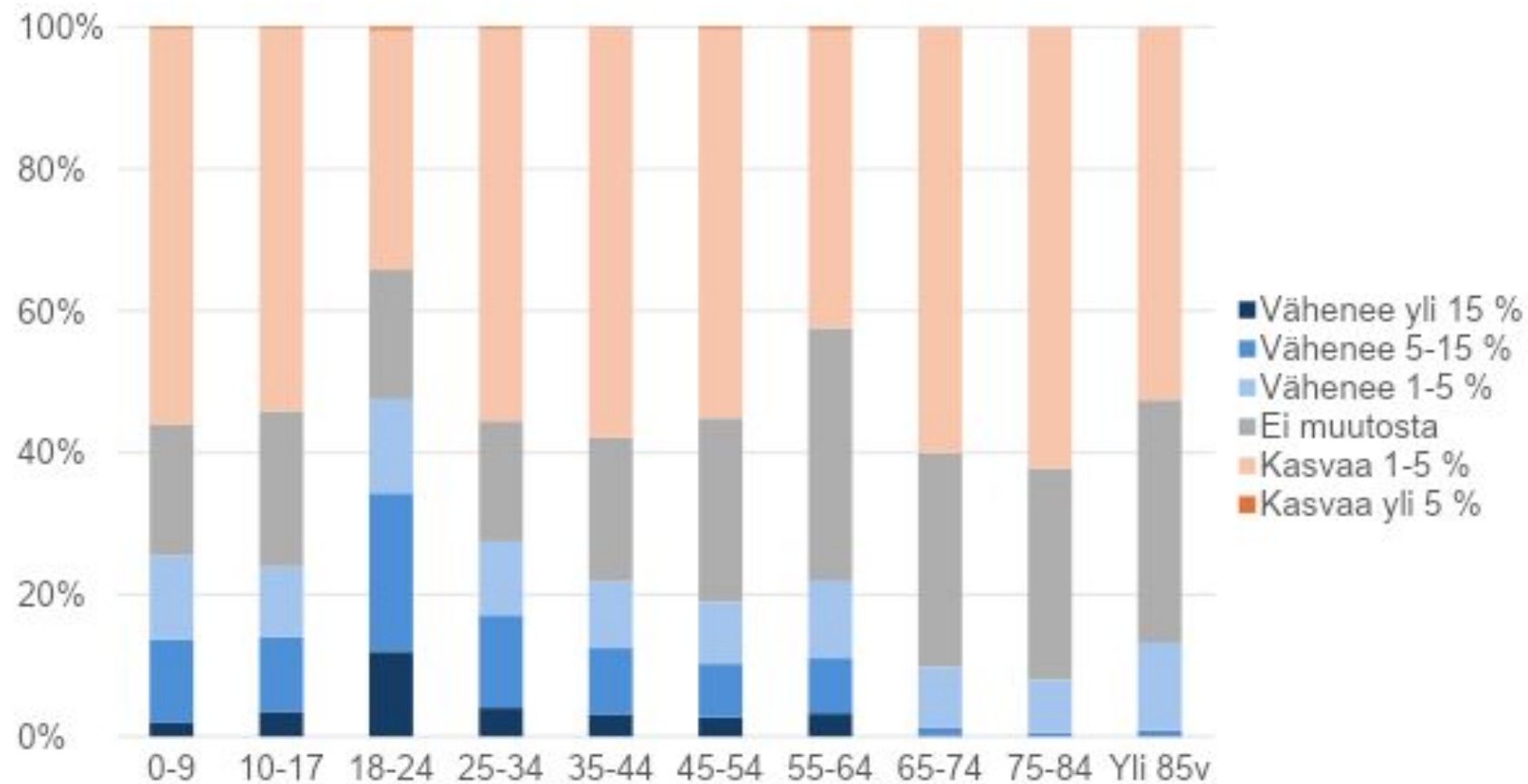
Vaikutukset tuloihin kotitalouden tulokymmenyksen mukaan

Vuosien 2024-2025 muutokset + vuoden 2026 toimeentulotukiuudistus

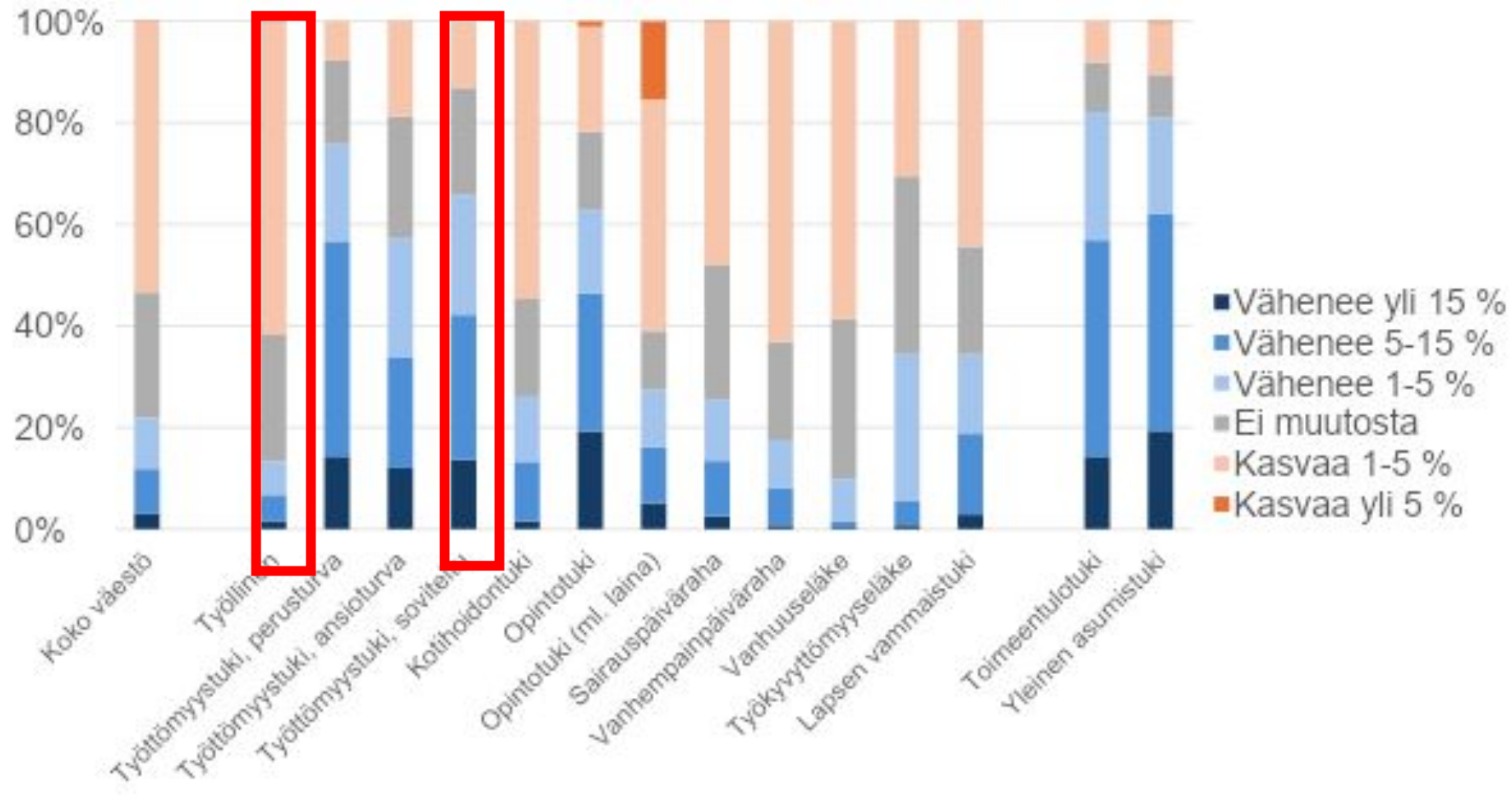
Vaikutukset ikäryhmiin

Vuosien 2024-2025 muutokset + vuoden 2026 toimeentulotukiuudistus

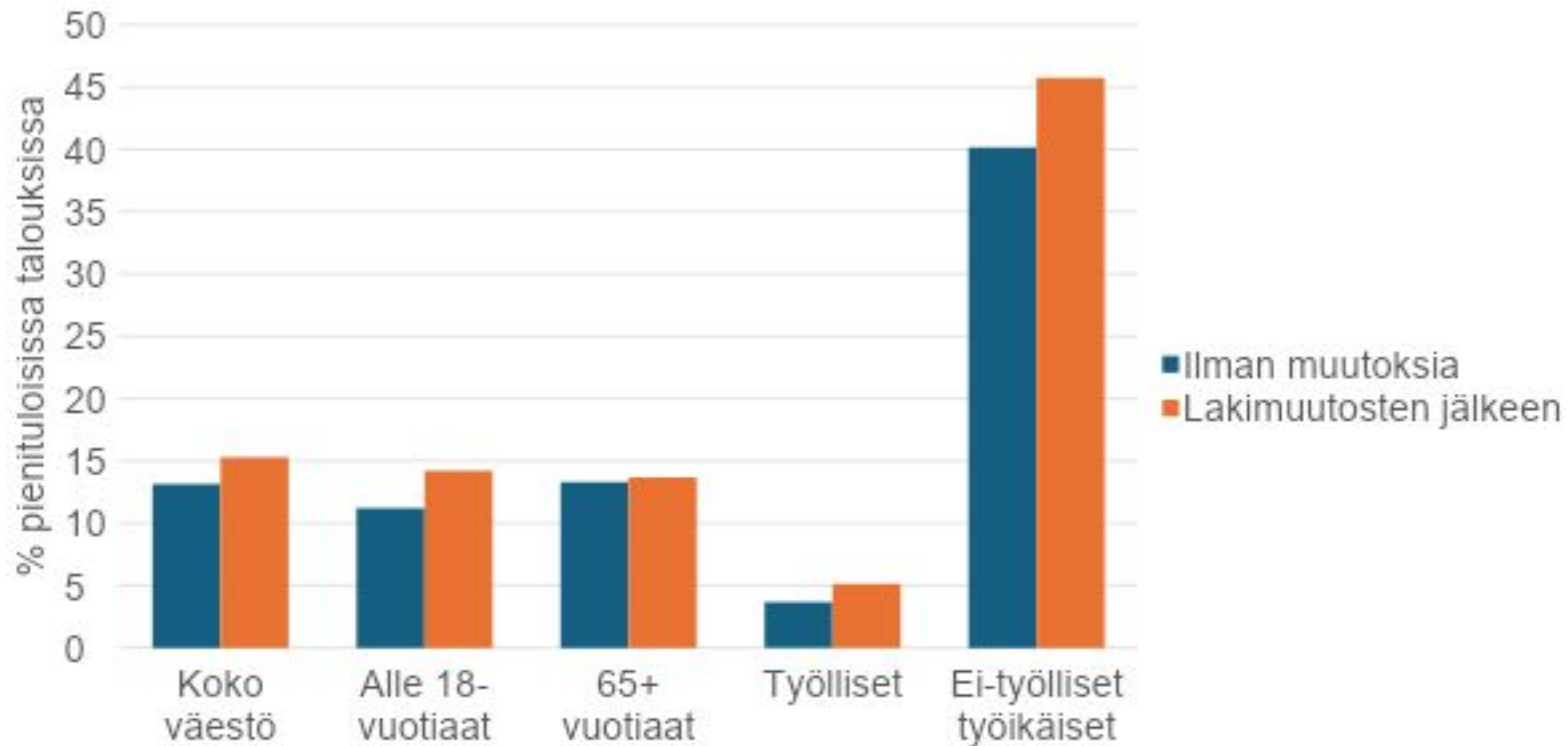
Vaikutukset eri tulonsaajaryhmiin

Vuosien 2024-2025 muutokset + vuoden 2026 toimeentulotukiuudistus

Vaikutukset pienituloisuusasteisiin

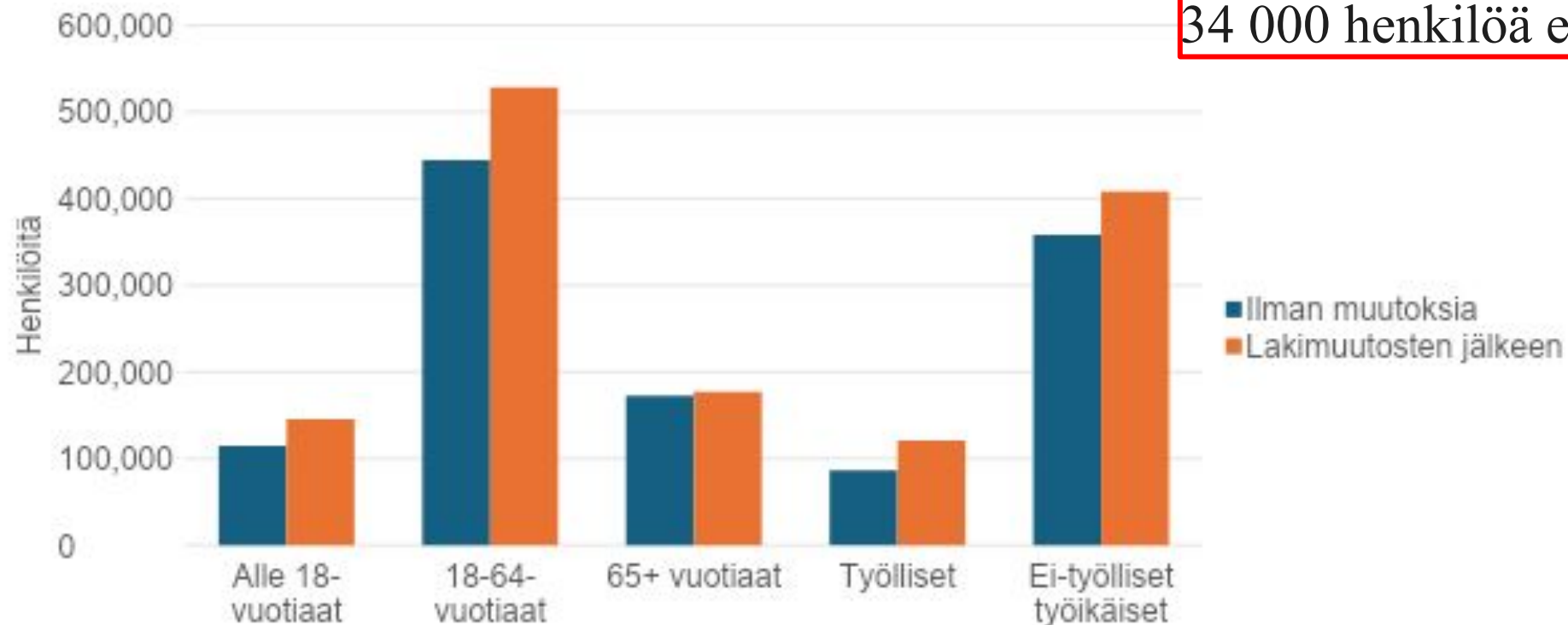
Pienituloisuusrajana 60 % mediaanitulosta

Vaikutukset pienituloisten lukumääriin

Pienituloisuusrajana 60 % mediaanitulosta

Pienituloisia työllisiä lisää
34 000 henkilöä eli 40 %

Kuka on työllinen näissä arvioissa?

Se, jonka pääasiallinen toiminta vuoden aikana on työllinen

- Perustuu eri rekistereistä koottuihin jakso- ja tulotietoihin
 - ETK:n työllisyysjaksotiedot (työeläkevakuutusmaksut), TEM:n toimittamat työttömyystiedot, Kelan etuusjaksotiedot, Verottajan tulotiedot
- Joukossa siis paljon ihmisiä jotka ovat vuoden aikana työttömiä ja opiskelijoita ja sitä kautta leikkaukset vaikuttavat heihin.
- Arvioissa tarkastelujakso on aina vuosi, koska tilastointi ja verolainsäädäntö perustuu vuositasolle

Kuka on köyhä?

- Eurooppa-neuvosto (75/458/EEC): “Families at poverty risk are those whose resources are so small as to exclude them from the minimum acceptable way of life of the member state in which they live”
- Määritelmä viittaa varojen puutteeseen, mutta varoista on harvoin, jos koskaan, tarkkaa tietoa. Siksi usein katsotaan tuloja.
- Pienituloisuus/köyhyysriski: rajana 50/60 prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta (netto) .
- Pienituloisuusrajat (60%) 2023
 - Yksinasuvalle 1470 €/kk
 - Yksinhuoltajalle 1910 €/kk
 - Pariskunnalle 2210 €/kk
 - Neljän hengen perheelle 3090 €/kk (lapset alle 14-vuotiaita)
- Pienituloisuusaste ei huomioi vaihtelevia tarpeita (asumismenot, terveysmenot). Siksi viitebudjettiin perustuva raja voi antaa paremman kuvan

Kuka on köyhä työllinen?

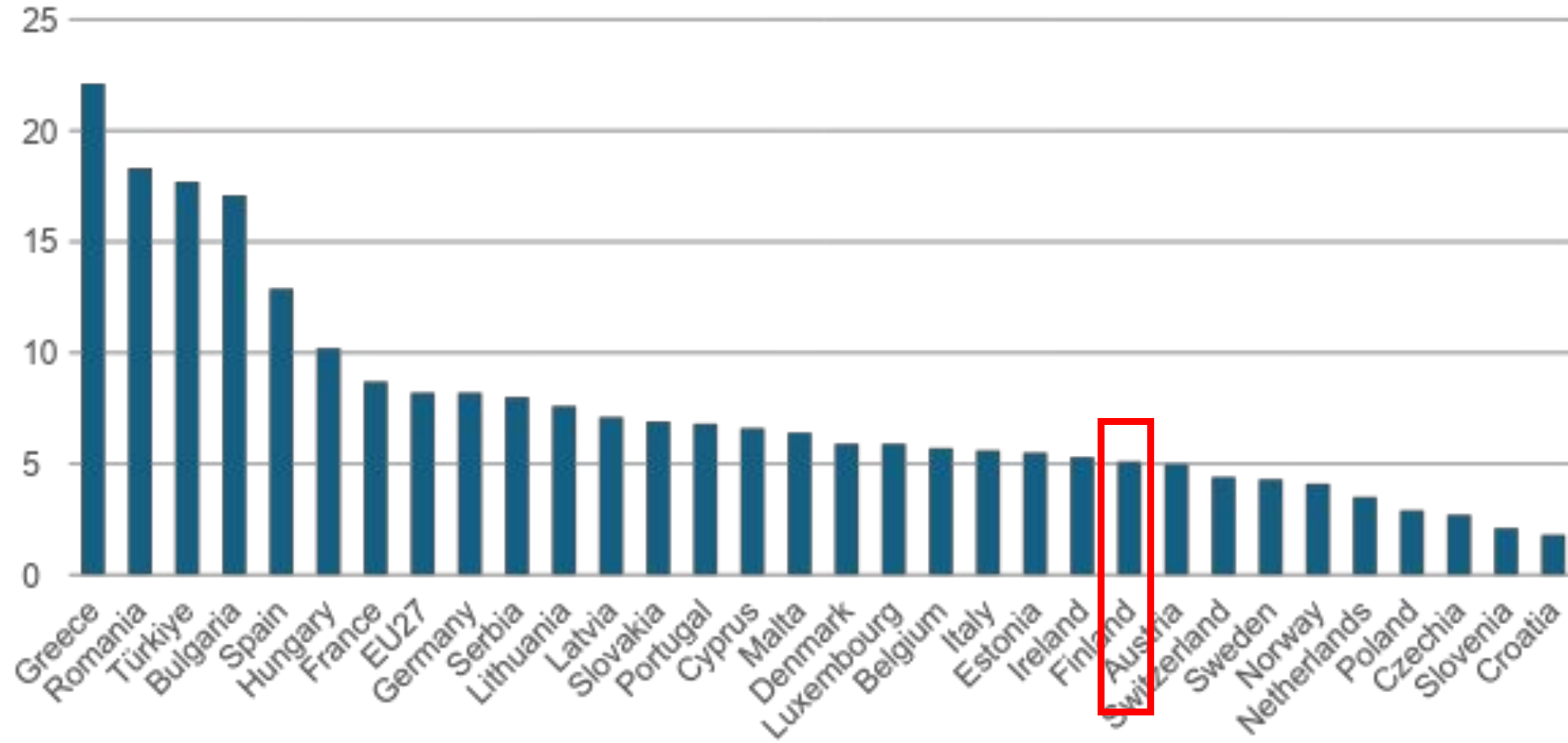
Käyttäen mittarina pienituloisuusrajaa (60%)

- Yksinasuva: bruttopalkka < 1530-1710 €/kk (riippuen asumistuesta)
- Pariskunta, puoliso työtön: bruttopalkka < 1770 €/kk
- Yksinhuoltaja*: bruttopalkka < 700-1320 €/kk (riippuen asumistuesta)
- Lapsiperhe**, puoliso työtön: bruttopalkka < 2300-2500 €/kk (riippuen asumistuesta)
- Jos saa soviteltua ansiopäivärahaa, rajat matalammat

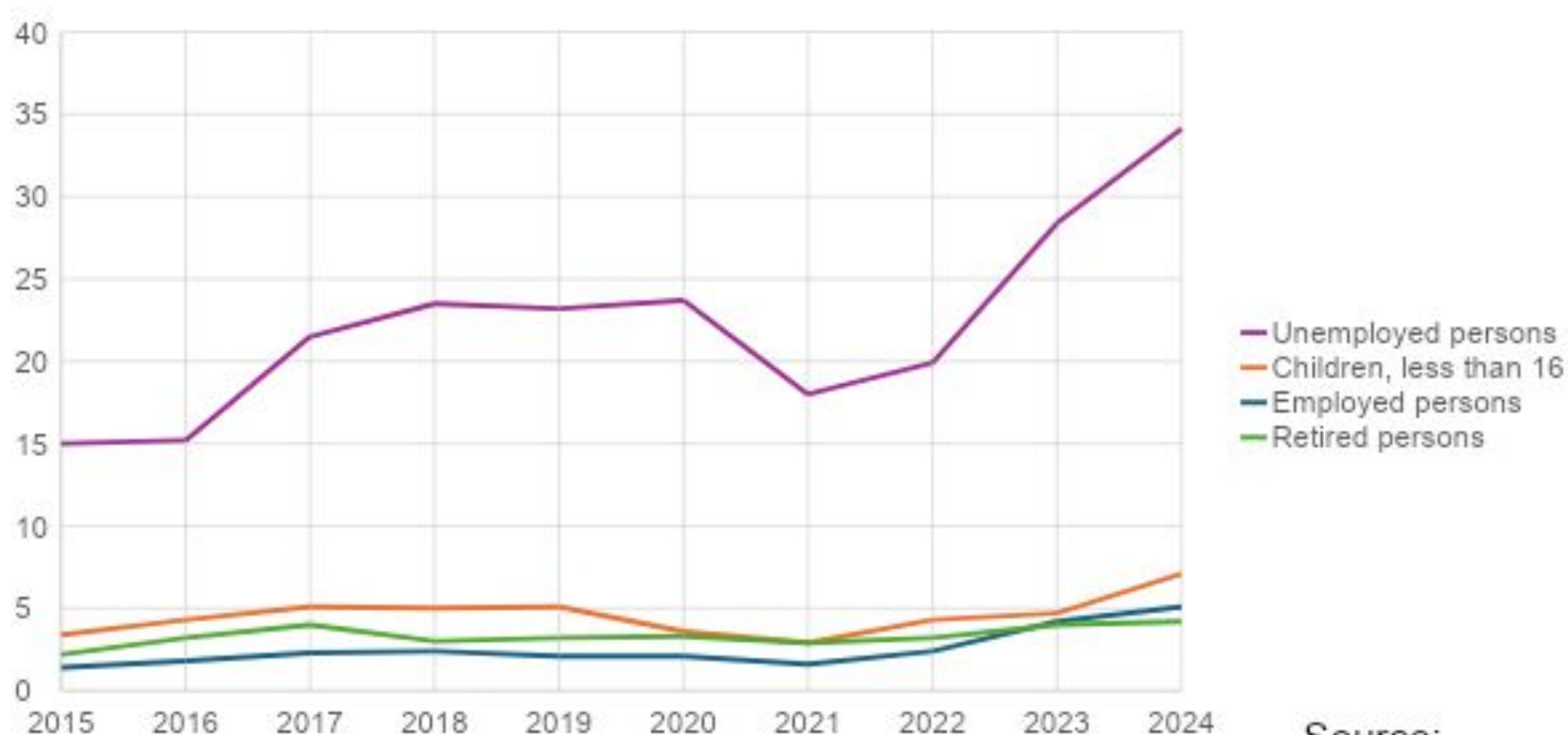

*yksi lapsi 3-13v, ** kaksi lasta 3-13v

Materiaalinen ja sosiaalinen deprivatio, % työllisistä (2024, Eurostat)

Materiaalinen ja sosiaalinen deprivatio Suomessa, % väestöryhmästä (2024)

Source:

Yhteenveto

- Pienituloisuusasteella mitattuna työlliset on köyhyysriskissä erityisesti, kun tekevät osa-aikatyötä
- Myös kokoaikatyölliset voivat olla pienituloisuusrajan alla, jos kotitaloudessa on lapsia ja työtön puoliso
- Pätkätöitä tai muut osavuosityölliset voivat olla pienituloisia vuosituloiltaan
- Pienituloisuusaste on epätarkka köyhyysmittari, sillä 1) ei tietoa varoista 2) ei huomioi asumismenoihin tai terveyteen liittyviä vaihtelevia tarpeita
- Hyvä katsoa myös subjektiivisia mittareita (viive), minimibudjettiköyhyyttä

Kiitos

Jussi.tervola@thl.fi